

Besöksverksamhet på anstalt och häkten

Verktyglåda

Mars 2018

Foto: Magnus Bergström

Innehåll

1. Inledning

2. Besöksverksamhet på häkten och anstalt

- Besök på häkte
- Besöksgrupper på anstalt

3. Starta eller utveckla besöksverksamhet

- Kretsstyrelsens ansvar och uppdrag
- Frivilligledarnas roll och ansvar
- Samverkan
- Avgränsning
- Rekrytering
- Belastningsregister och referenser
- Uppdragsbeskrivningar och uppdragsprofiler
- Utbildning för besökare
- Personkort
- Säkerhet
- Psykosocialt stöd till rödakorsare

4. Informera och marknadsföra

5. Mångfald

6. Lagstiftning

- Länkar till kriminalvårdens hemsida

7. Enheten Hälsa

- Infoservice

8. Material på Rednet

1. Inledning

Röda Korsets besöksverksamhet på häkten och anstalt har funnits länge, det är en verksamhet som ett tjugotal kretsar i landet bedriver i samverkan med Kriminalvården, 130 besökare från Röda Korset besöker ca 3000 intagna varje år. Vi erbjuder samtal till intagna som så önskar och syftet är att samtalen skall vara meningsfulla och efterfrågade.

När vi använder ordet **intagen** i Verktygslådan menar vi person som är frihetsberövad och vistats på häkte eller anstalt och som får besök från Röda Korsets besökare.

Besökare är den frivillige/volontären, som besöker den intagne som önskar få besök.

Denna verktygslåda är tänkt som inspiration, hjälp och stöd till kretsar som vill starta eller utveckla besöksverksamhet på häkte eller anstalt. Efter hand som du läser hittar du hänvisningar och länkar till Rednet och andra relevanta hemsidor där det finns en del material. Verktygslådan och annat material uppdateras regelbundet på Rednet, där man kan ladda ner eller skriva ut den senaste versionen.

2. Röda Korsets Besöksverksamhet på häkten och anstalt

Röda Korsets besöksverksamhet erbjuder besök till intagna på häkte och anstalt, verksamheten är godkänd av Kriminalvården lokalt och syftet är att erbjuda meningsfulla och efterfrågade samtal, samt gruppaktiviteter där det är möjligt, som ger både intagna och besökare utbyte av besöken.

Styrkan i våra insatser som besökare är att vi gör det frivilligt. Vår kraft är också att Röda Korset finns förankrat lokalt, samt har förutsättningar att erbjuda besöksverksamhet på häkten eller anstalter på de flesta orter i landet.

Röda Korsets Besöksverksamhet finns i olika former;

- Besök på anstalt – vi erbjuder besök i grupper eller enskilda samtal
- Besöksgrupp på häkte – vi erbjuder enskilda samtal eller ibland samtal i grupp

En del besöksgrupper på främst häkte har i samarbete med kriminalvården lokalt kommit överens om att besökarna från Röda Korset besöker olika intagna. Detta för att undvika att intagna och besökare lär känna varandra, medan en del grupper strävar efter att samma besökare skall besöka samma intagen i syfte av att vidmakthålla kontinuitet, också detta i samarbete med kriminalvården lokalt. Med dessa exempel tydliggörs verksamhetens olika förutsättningar. Vid start av ny verksamhet är det bra att känna till att det finns olika former för hur kretsen kan organisera sin verksamhet, men samarbetet sker alltid i samverkan med kriminalvården.

Det är vanligast med gruppaktiviteter inom besöksverksamheten på anstalt.

Besök på häkte

Vid start av besöksverksamheten på häkte tar kretsen/frivilligledaren kontakt med chefen på häktet för att ta reda på vilka behov och förväntningar som finns inför start av besöksverksamhet på häkte.

Att vara häktesbesökare innebär att vi träffar intagna som är häktade, vilket betyder att den intagne är misstänkt, inte dömd för något. Hur lång tid en intagen är häktad varierar och ibland kan häktningstiderna vara långa. Det är åklagaren som beslutar om den häktade skall ha restriktioner, vilket betyder att den intagnes kontakter med omvärlden begränsas. Ibland får våra besökare tillstånd av åklagaren att besöka häktade med restriktioner. Utifrån ett humanitärt perspektiv kan häktningstiden vara en mycket påfrestande tid för den intagne, särskilt för de som har restriktioner. Eftersom intagen kan ha begränsad, eller ingen möjlighet till kontakt med familj, vänner osv titta på tv eller läsa tidningar.

Mötet mellan besökare och intagen ska kännetecknas av medmänsklighet och respekt. Den intagne som vill ha besök från Röda Korset kan erbjudas besök om åklagare tillåter och frivilligledaren kan hitta lämplig besökare. Fokus är på den intagnes behov av att bryta isoleringen.

Det är ett kvalificerat frivilliguppdrag att vara besökare på häkten, utöver lämplig bakgrund och erfarenhet behöver besökaren vara stabil, bra på att lyssna och möta människor som påverkats av isoleringens effekter.

Det är kretsen och frivilligledaren som har första kontakten och planerar besöken med kriminalvården.

När kretsen hittat lämpliga besökare, så är det dags att kontakta kriminalvården för att planera besöken.

Besöksgrupp på anstalt

Vid start av besöksgrupp på anstalt tar kretsen/frivilligledaren kontakt med chefen på Kriminalvårdsanstalten, för att bilda sig en uppfattning om det finns behov av besöksverksamhet och hur Röda Korsets besökare kan bidra. Innan kretsen beslutar att starta verksamhet, har man dialog med kriminalvården, för att skapa förståelse för vad frivilliga insatser innebär och hur man kan samverka. Intagna på anstalt är dömda till fängelse och ett fängelsestraff kan vara från 14 dagar till livstid. Kriminalvårdens insatser syftar till att erbjuda stöd som t.ex. utbildning, behandling och stöd med målsättningen att den intagne att inte återfaller i brott efter avtjänat straff.

Röda Korsets besöksverksamhet på anstalt erbjuder intagna gruppaktiviteter, t.ex. gemensam fika där man ofta lyfter olika samtalsämnen som är angelägna och varierar över tid.

Det är ett kvalificerat frivilliguppdrag att vara besökare på anstalt, utöver lämplig bakgrund och erfarenhet behöver besökaren vara stabil, bra på att lyssna och möta människor som påverkats av inlåsningens effekter och hur intagna kan påverkas i grupp.

När kretsen rekryterat lämpliga besökare och bildat en grupp, så är det dags att kontakta kriminalvården för att planera besöken

3 Starta eller utveckla besöksverksamhet

Kretsstyrelsens ansvar och uppdrag

Kretsstyrelsen är juridiskt ansvarig för verksamheten vilket betyder att det är styrelsen som beslutar att starta verksamheten, fastställer plan och budget samt tillsammans med frivilligledaren följer upp och utvärderar verksamheten.

Innan ett beslut fattas om start eller utveckling av besöksverksamhet på häkten och anstalt, är det viktigt att försäkra sig om att det finns behov och ta reda på vad Kriminalvården och andra organisationer har för verksamhet. Därefter tar kretsstyrelsen ställning till vilken form av verksamhet man vill starta och vad kretsen behöver för resurser för att bedriva den.

Besöksverksamhet på häkten och anstalt behöver helst ha tillgång till lokal för att kunna sköta det administrativa arbetet, tillgång till telefon, dator och egen e-postadress, samt tillgång till lokaler för regelbundna gruppmöten.

Kretsstyrelsen

- Är juridiskt ansvarig för verksamheten, för att Röda Korsets frivilligpolicy och att den nationella överenskommelsen mellan kriminalvården och Svenska Röda Korset om insatser för att minska isoleringen för häktade med restriktioner är vägledande, samt att riktlinjer för verksamheten följs.
- Rekryterar frivilligledare och ansvarar för att den får utbildning och information.
- Helst utser en kontaktperson inom styrelsen för att underlätta kommunikationen med frivilligledaren.
- Rekryterar tillsammans med frivilligledaren, frivilliga till de olika uppdragen, samt ansvarar för att de får introduktion, kurser, stöd och möjlighet till egen utveckling, samt stimulans och uppskattning.

Frivilligledarens roll och ansvar

Frivilligledaren är den sammanhållande kraften, som får verksamheten och gruppen att fungera. Det är önskvärt att det finns två frivilligledare, vilket gör verksamheten hållbar över tid.

Frivilligledare

Leder, organiserar och följer upp verksamheten, samt registrerar omfattningen och för statistik på antalet besök.

- Är kontaktperson mot såväl kretsstyrelsen, som Kriminalvården och andra organisationer.
- Ser till att frivilliga besökare rekryteras, intervjuas, får introduktion och utbildning för sitt uppdrag, stöd och möjlighet till egen utveckling, samt stimulans och uppskattning.
- Kontaktperson till Kriminalvården och besökare.
- Organiserar regelbundna gruppmöten med besökarna, där lyfter gruppen relevanta frågor och diskuterar uppdraget, vad det innebär, samt för dialog om erfarenheter och dilemman. Det är viktigt att uppmärksamma om någon i gruppen behöver stöd och att det är känt att det finns möjlighet till individuellt stöd.

https://rednet.redcross.se/Documents/Verksamheter/Psykosocialt%20st%c3%b6d/Psykosocialt_stod_till_rodakorsare.pdf

https://rednet.redcross.se/Documents/Verksamheter/Psykosocialt%20st%c3%b6d/Psykosocialt%20st%c3%b6d%20stressreaktion_v2.pdf

- I samverkan med kretsen avskiljer eller omplacerar besökare, som visar sig vara olämplig för uppdraget och som efter samtal och stöd inte ändrar sitt beteende, efter samråd och beslut med kretsstyrelsen.
- Genomför avslutningssamtal med besökare, som avslutar sitt uppdrag.

Rekrytering

När kretsstyrelsen beslutat om att starta eller utveckla besöksverksamheten är det dags att rekrytera frivilliga. Det är viktigt att stämna av förväntningarna med nya frivilliga om vad det innebär att besöka på anstalt och häkten, tidsåtgång, utbildning och varaktighet. Den frivillige ska dela Röda Korsets värderingar, följa frivilligpolicyn, uppförandekoden och Kriminalvårdens rutiner för besöken. Vid intervjun får man också samt information att man behöver lämna ett utdrag ur belastningsregistret.

I ledarhandboken finns tips och material som kretsen kan använda vid rekrytering. Genom Röda Korsets Rekryteringsdatabas och kommunhemsidorna, som finns på Röda Korsets hemsida www.redcross.se, når kretsen ut med information om de nya uppdragen. Genom Volontärbyrån www.volontarbyran.org når kretsen frivilliga, som vill bli besökare men inte bestämt sig för vilken organisation de vill tillhöra. Uppdragsbeskrivningarna är till hjälp vid rekrytering och intervjuer med de som är intresserade av uppdragen.

https://rednet.redcross.se/Documents/Verktyg_stod/Ledarhandboken/Ledarhandbok.pdf

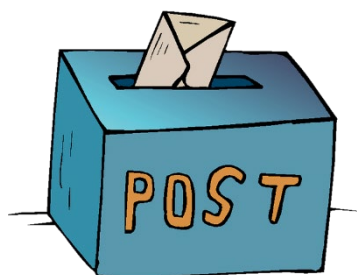
Samverkan

Samverkan med Kriminalvården och andra aktörer är viktiga för att besöksverksamheten ska bli känd och nå intagna som önskar besök.

Avgränsning

Besöksverksamheten är ett komplement till andra verksamheter som bedrivs på häkten eller anstalter. Det är viktigt att vara tydlig med vad besökarna kan och får göra. Detta är något som tas upp vid rekrytering och utbildning samt följs upp regelbundet. Verksamheten bedrivs alltid i samverkan med Kriminalvården som godkänner och följer verksamheten.

Belastningsregister och referenser

Alla frivilliga som gör besök på anstalt och häkten ska begära utdrag ur polisens belastningsregister och lämna det i öppnat kuvert till frivilligledarna.

Frivilligledarna kan rutinmässigt fråga efter referenser vid intervjuer med nya frivilliga.

Uppdragsbeskrivningar och uppdragsprofiler

För frivilligledare och frivilliga inom besöksverksamheten finns uppdragsbeskrivningar och uppdragsprofiler på Rednet.

[Frivilligledare - uppdragsbeskrivning och profil](#)

<https://rednet.redcross.se/Verktyg-och-stod/Ledarhandbok/Uppdragsbeskrivningar/Socialt-arbete/Besok-inom-Kriminalvarden/>

Utbildning för besökare

Frivilliga i Röda Korsets besöksverksamhet på anstalt och häkten ska vara lämpliga för uppdraget och ha den kompetens som behövs. De får utbildning om Röda Korset, introduktion i verksamheten och undertecknar

frivilligpolicyn/överenskommelsen, som innefattar tystnadslöfte.

Följande utbildningar ger frivilliga förutsättningar att vara besökare;

- **Rödakorskunskap** – ger kunskap om Röda Korset, värdegrund och grundprinciperna. Finns även som *e-learning* på www.redcross.se
- **Uppförandekoden** – *e-learning*
- **Introduktionen ”Att vara frivillig”** – ger kunskap om vad det innebär att vara frivillig och ska genomföras före det första frivilliguppdraget. *Finns också som e-learning.*
- **Den lokala introduktionen** – genomförs av frivilligledaren och tjänsteperson från Kriminalvården som informerar om rutiner och regler för det specifika uppdraget och ska genomföras före första frivilliguppdraget.
- **”Att mötas i vardag och kris”** – kursen tar upp grundprinciperna, värderingar, fördomar och normer och hur de påverkar vårt rödakorsarbete i mötet med människor. Kursen innehåller också grundläggande kunskaper i psykologisk första hjälpen; medmänskligt stöd, reaktioner och bemästringar, praktiskt och socialt stöd m.m.
Kretsen beställer kursen
- **Grundkurs för uppdraget** - kursen ger grundläggande kunskaper om vad det innebär att vara besökare på anstalter och häkten och genomförs nationellt

Introduktionen ”Att vara frivillig” och den lokala introduktionen kan med fördel genomföras vid samma tillfälle. Om det gäller en eller ett fåtal nya så kan introduktionen få formen av ett introduktionssamtal med frivilligledarna. Frivilliga förväntas också delta i regelbundna träffar, som Röda Korset erbjuder för erfarenhetsutbyte och för att få ny kunskap.

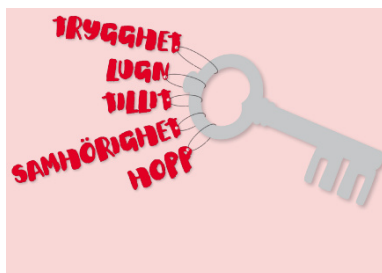
Personkort

I Rödakorsets verksamheter ska man ha Röda Korsets personkort. Personkortet, som förnyas varje år visar att man är en aktiv frivillig.

Besökarna på anstalter och häkten skall även kunna legitimera sig med körkort eller liknade, personkortet räcker inte i detta sammanhang.

Säkerhet

I besöksverksamheten på häkten och anstalt informerar Kriminalvården om säkerheten på häktet eller anstalten, det är nödvändigt att alla besökare följer överenskomna säkerhetsregler och rutiner. Frivilligledare bör inte använda sin privata telefon utan ha tillgång till mobiltelefon som bekostas av kretsen.

Psykosocialt stöd till rödakorsare

Frivilliga som råkat ut för svåra händelser i sitt uppdrag, ska i första hand vända sig till frivilligledarna. Om den frivillige är i behov av akut samtalsstöd som rör uppdraget och arbetssituationen kan hen få snabbt och professionellt stöd genom Falck Healthcare, som Röda Korset samarbetar med. Falcks medarbetare har vana av att ge stöd och avlastningssamtal per telefon. Stödet är framför allt tänkt att användas när vår ordinarie stödstruktur inte räcker till. Informera den frivillige om möjligheten att få stöd i samband med undertecknandet av frivilligpolicyn.

4. Informera och marknadsföra

Det ska vara enkelt att hitta information om besöksverksamheten på häkten och anstalt på kretsens kommunhemsida på www.redcross.se. Där finns kontaktuppgifter till kretsen. Det är inte att rekommendera att frivilligledaren använder sin privata mobiltelefon. Kretsen bör köpa in mobil med kontantkort.

Genom samarbete med Kriminalvården och andra aktörer gör vi verksamheten känd inne på häkten och anstalter.

Att informera om verksamheten är ett gemensamt ansvar för kretsstyrelsen, frivilligledaren och besökarna.

5. Mångfald

För att kunna möta människors behov är det viktigt att det finns frivilliga som talar olika språk och har olika bakgrund samt kunskap om olika kulturer. Beakta även annan mångfald såsom ålder, kön eller funktionshinder. Svenska Röda Korset är en organisation där alla människor utan åtskillnad ska kunna få stöd och bidra med sitt engagemang.

För ytterligare information om detta, ta del av Svenska Röda Korsets Mångfaldspolicy.

https://rednet.redcross.se/Documents/M%C3%A5ngfaldspolicy_170502.pdf

6. Lagstiftning

Som besökare ska du alltid kontakta frivilligledaren när du funderar över om den du besöker får det rättsskydd den är berättigad till. I länken nedan finns de lagar och förordningar vad det gäller kriminalvårdens uppdrag.

<https://www.kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/styrning-och-regelverk/lagar-forordningar-och-foreskrifter/>

Som frivilligledare är du alltid välkommen att kontakta ansvarig tjänsteman för att få stöd och hjälp med att hantera dessa frågor.

7. Enheten skydd

Det finns alltid någon du kan fråga om det uppstår oklarheter eller problem i verksamheten. Tveka inte att höra av dig till ansvarig tjänsteman på Enheten skydd, aktuella uppgifter finns på Rednet.

Allt material som rör verksamheten finns tillgängligt på Rednet, vi uppdaterar det regelbundet och när det kommer ny information som är viktig för verksamheten.

8. Material på Rednet

På Rednet har du som medlem eller frivillig tillgång till information såväl för den verksamhet du är aktiv i, som för övriga verksamheter som Svenska Röda Korset bedriver. Om du inte har tillgång till Rednet, kontakta Infoservice 0771-19 95 00 eller info@redcross.se, så får du hjälp.

Länkar till dokument på Rednet

Psykosocialt stöd till Rödakorsare

<http://rednet.redcross.se/Verksamheter/Psykosocialt-stod/Stod-till-rodakorsare/>

Psykosocialt stöd – tips och strategier

https://rednet.redcross.se/Documents/Verksamheter/Psykosocialt%20st%c3%b6d/Psykosocialt%20st%c3%b6d%20stressreaktion_v2.pdf

E-kurser

https://rednet.redcross.se/Verktyg-och-stod/kurser/kurser_pa_natet/

Ledarhandboken

<http://rednet.redcross.se/Verktyg-och-stod/Ledarhandbok/>

Frivilligledare uppdragsbeskrivning och profil

<http://rednet.redcross.se/Verktyg-och-stod/Ledarhandbok/Uppdragsbeskrivningar/Frivilligledare-/>

Besökare uppdragsbeskrivning och profil

https://rednet.redcross.se/Documents/Verktyg_stod/Ledarhandboken/Uppdragsbeskrivningar/Socialt%20arbete/Besokare_inom_Kriminalvarden_2015.pdf

Mångfaldspolicy

<http://rednet.redcross.se/var-forening/Styrdokument/Policy/Mangfaldspolicy/>

Svenska Röda Korset

Hornsgatan 54, Box 17563, SE-21891 Stockholm

Telefon 0771-199500

E-post: info@redcross.se | Besök vår hemsida www.redcross.se

